

Poštovane dame i gospodo, nazočni izlagači i referenti, diskutanti i slušatelji!

Čast mi je, na početku, pozdraviti Vas u ime Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo. Nekako o prigodi petnaestogodišnjice Centra današnji skup – “Socijalno-demografska reprodukcija Hrvatske” – u bitnome odgovara cilju i smislu djelovanja našeg Centra. Razmjena ideja, promicanje društvenih vrijednosti, osvješćivanje javnosti, dijalog znanstvenika i stručnjaka te prijedlozi i poticaji promjena o važnim pitanjima prvenstveno s područja političkog i pravnog sustava, ali i socijalne države, to su sve aspekti koji današnji skup ostvaruje. Identifikacija demografskih kretanja, razrada elemenata obiteljske politike i demografske reprodukcije, rasprava društvenih vrijednosti i socijalno-ekonomskog položaja djece, promišljanje položaja mladih i na tržištu rada, sve ove dionice upravo konveniraju cilju i svrsi djelovanja Centra Miko Tripalo.

Suočeni sa demografskom krizom, čija je problematika na razini percepcije političkih aktera zapažena i prihvaćena tek u okruženju Europske unije, koja zapravo nije prekursor, već tek katalizator aktualnih procesa, mi sada na akademskoj, ali ne samo akademskoj razini, želimo saživiti postojeće stanje sa promišljanjem kvalitetnih javnih politika i – kako to profano zvuči – reformi u interesu očuvanja hrvatske demokratske zbilje. I hrvatske i demokratske, ali sada prije svega zbilje uopće nacionalnog, pa i biološkog, postojanja.

Dopustite mi jedan politički ekskurs. U subotu sam čuo jednog saborskog zastupnika, bivšeg ministra, kako govori, citiram: “U našoj parlamentarnoj demokraciji ključne procese ne smije se voditi mimo naše stranke, izvan naše stranke, ne smiju ih voditi takozvani eksperti bez demokratskog legitimiteta...” i još “Eksperti da, ali u funkciji hrvatske politike...”

Ovo naše domaće manihejstvo koje polazi od toga da je naša politika dobra i umna, pa je onda sve drugo što nije od politike i za politiku, dakle i znanost i struka, valjda zlo, jest prava podrška znanstvenom šarlatanstvu, koje propovijeda često i najbesmislenije i najneumnije, jest poticaj samouvjerenom i serioznom ponavljanju pogrešnog ili barem banalnog.

Ta je naša politika, u jednom trenu, sada, otkrila demografiju. I pristupila joj kao da se radi o nekim marginalijama, kao da tu treba tek podići nekakvu naknadu, kao da će se stvar možda i sama riješiti.

S druge, pak, strane u našem društvu manjka istinskih znalaca i stručnjaka. Svatko tko se malo izdigne, tko ponudi misao i mišljenje, ruši ga se, umanjuje. I u državi, i u vlasti. Tamo, možda, i ponajviše. Jer naši političari, upravo gradeći sve na “demokratskom legitimitetu”, obrazloženju svega voljom većine, razgrađuju i ono temeljno, ustavno, i znalačko i stručno, unazađujući i samu ideju demokracije i dijaloga.

Naše politike, zapravo, žele ono što je pokojni profesor Ravnić nazivao “savjetnikom Princa”, snishodljivog ulizicu, jednako samoljubivog i materijalno ostrašćenog, često sa slabo razvijenim osjećajem odgovornosti i pomanjkanjem humanih osjećaja, bez smisla za discipliniran rad, pa će oni legitimirati politike i očekivati da političari nagrade njihov rad. Zato naša znanost završi, baš kao i politika, u političkoj i znanstvenoj farizejštini, populizmu i demagogiji. Zapravo odnos naše politike prema znanosti i struci jest još prizemniji – znanost i struka mogu misliti i govoriti što hoće, a oni koji vladaju, učinit će ono što moraju!

No, znanosti i struka, baš kao i politika, zahtijeva hrabrost, nepopustljivost i energiju, zahtijeva da se poduzme, istraži i objasni ono što nije uvijek ni popularno, ni ugodno, ali čiji će plodovi pokazati da je opravdano. Znanost, kao ni vlast, da parafraziram jednog velikog ekonomista, nije tu “da bude izuzetno korisna kao forma zapošljavanja znanstvenika” ili političara.

Upravo tako i po pitanju demografije i socijalnih politika. Znanost, a i politika, su tu jer postoje neke činjenice koje doista zahtijevaju da ih se razmotri i sa znanstvenog i stručnog stajališta, a ne da se radi samo na politikantskim zahvatima. Traže se i iznalaze elaborirana socijalno-politička stajališta koja se u jednom uvodnom govoru ili na samo jednom skupu ne mogu u cjelini iznijeti.

Nikakve zagonetke tu nema, zbog toga smo tu mi. Da danas, u ovoj temi, kao u prethodnih petnaest godina, u mnogim temama, mi, u okviru Centra Tripalo mislimo, dijelimo, razvijamo, kritički se osvrćemo i raspravljamo.

Odgovor na neznanje je znanje, na bahatost upornost, a na sve ono što ste željeli znati o demografiji, skup koji slijedi. S pozornošću saslušajmo, a nadam se da će glas znanstvenog razuma čuti i oni kojih se to možda i ponajviše tiče.